

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Semana a z členov senátu Zuzany Ďurišovej, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Jany Zemaníkovej a JUDr. Aleny Priecelovej, v právnej veci navrhovateľov **1/ R.M.**, bytom N.X., W., **2/ V.K.**, bytom P.X., L., obaja zast. advokátom JUDr. P.M., D.X., B., proti odporcovi **A., a.s.**, D.X., B., zast. advokátom JUDr. M.B., M.X., B., **o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia**, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 9 Cbs 29/03, na dovolanie navrhovateľov proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2006 č. k. 1 Obo 234/2004-343, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Navrhovatelia sú povinní zaplatiť odporcovi spoločne a nerozdielne trovy dovolacieho konania v sume 1 694,50 Sk.

O d ô v o d n e n i e :

Na odvolanie navrhovateľov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 21.02.2006 č. k. 1 Obo 234/2004-343 rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh zamietnutý, potvrdil a vo veci pripustil dovolanie. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku k námietke odvolateľov uviedol:

Predmetom sporu je určenie neplatnosti valného zhromaždenia o zlúčení a schválení zmluvy o zlúčení spoločnosti, o zvýšení základného imania spoločnosti a o zmene stanov prijatých na mimoriadnom valnom zhromaždení spoločnosti S., a.s., B., konaného dňa 13.12.2002. Podľa názoru navrhovateľov sú napadnuté uznesenia v rozpore so zákonom a sú neplatné. Dôvody, pre ktoré návrh podali, sú A.1/ absencia znaleckého posudku na ocenenie oboch zlučujúcich sa spoločností, A.2/ zneužitie väčšiny, keď majoritný akcionár váhou svojich hlasov sám schválil zlúčenie bez dodržania zákonných postupov, týkajúcich sa ocenenia zlučujúcich sa spoločností, B.1/ použitie nezákonných postupov ocenenia v správe predstavenstva s následkom neodborného ocenenia zlučujúcich sa spoločností, B.2/ absencia podrobnej písomnej správy predstavenstva, v ktorej by predstavenstvo z ekonomického hľadiska vysvetlilo výmenný pomer akcií a svoj postup pri jeho stanovení a C/ nesprávny výmenný pomer akcií, ako dôsledok neodborného ocenenia a porušenia zákona odporcom. Dôvody uvedené pod písm. B/ sú podľa názoru navrhovateľov dôvody, pre ktoré je možné žiadať neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, napriek ust. § 218h ods. 2 Obch. zák.

Z obsahu spisu je zrejmé, že na základe uvedených a napadnutých uznesení bolo schválené zlúčenie S., a.s. a A., a.s., ďalej bolo schválené zvýšenie základného imania S., a.s., ako aj zmena stanov S., a.s., vrátane zmeny obchodného mena na A., a.s. Obaja navrhovatelia boli akcionármi S., a.s. pred schválením jej zlúčenia s A., a.s. Navrhovateľ v 1. rade sa zúčastnil mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13.12.2002 a podal protest do zápisnice z valného zhromaždenia, týkajúci sa rozhodnutia k bodom programu 6, 8 a 9, ktorými boli prejednané a schválené napadnuté uznesenia. Navrhovateľ v 2. rade sa tohto mimoriadneho valného zhromaždenia nezúčastnil.

Podľa § 218h ods. 1 Obch. zák. po zápise splynutia alebo zlúčenia spoločností do obchodného registra sa nemožno domáhať určenia neplatnosti splynutia alebo zlúčenia inak, ako návrhom na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o splynutí alebo zlúčení a schválení zmluvy o splynutí, alebo zmluvy o zlúčení spoločnosti podľa § 183, ustanovenie § 68a a osobitných zákonov tým nie sú dotknuté. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia dôvodom podania návrhu na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o schválení zmluvy o splynutí, alebo zmluvy o zlúčení spoločnosti nemôže byť skutočnosť, že výmenný pomer akcií a výška doplatku v peniazoch nie sú primerané, alebo že údaje týkajúce sa výmenného pomeru akcií a výšky doplatku v peniazoch v správe

predstavenstva podľa § 218b ods. 1, alebo v správe audítora podľa § 218a ods. 3 nie sú v súlade s právnymi predpismi. Po nadobudnutí účinkov zlúčenia, alebo splynutia sa nemožno domáhať určenia neplatnosti zlúčenia alebo splynutia, ani neplatnosti zmluvy o zlúčení alebo splynutí. Právna úprava pripúšťa iba určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení alebo splynutí a uznesenia o schválení zmluvy o zlúčení alebo splynutí na základe návrhu podľa § 183 v súvislosti s § 131. Obdobie, v rámci ktorého možno uznesenie o zlúčení alebo splynutí napadnúť, je obmedzené 3- mesačnou lehotou na podanie návrhu na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ktorá zásadne začína plynúť dňom nasledujúcim po konaní valného zhromaždenia, ktoré uznesenie prijalo, resp. odo dňa, keď sa oprávnená osoba mohla dozvedieť o uznesení valného zhromaždenia, ak valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané. Súčasne je tým obmedzený aj okruh osôb, ktoré po zápise zlúčenia alebo splynutia môžu napadnúť uznesenie o zlúčení alebo splynutí. Možnosť domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia o zlúčení alebo splynutí a o schválení zmluvy o zlúčení alebo splynutí zo strany akcionára je navyše podmienená tým, že porušenie zákona alebo stanov mohlo obmedziť jeho práva spoločníka a tým, že podal protest do zápisnice z valného zhromaždenia, ak sa zúčastnil na valnom zhromaždení.

Ďalšie obmedzenie možnosti domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia o zlúčení alebo splynutí a o schválení zmluvy o zlúčení, alebo splynutí zo strany akcionárov je upravené v odseku 2. Dôvody uvedené v odseku 2 sú najzávažnejšími dôvodmi pre určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení alebo splynutí a o schválení zmluvy o zlúčení alebo splynutí. Právna úprava v záujme ochrany tretích osôb uprednostňuje stabilitu zlúčenia alebo splynutia a nepripúšťa určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia z týchto dôvodov. Ochrana práv a záujmov akcionárov v prípade neprimeraného výmenného pomeru akcií a výšky doplatku v peniazoch je garantovaná inými právnymi prostriedkami. V prípade, ak členovia predstavenstva vo svojej správe k zlúčeniu alebo splynutiu, vypracovanej podľa § 218b ods. 1, alebo audítor vo svojej správe vypracovanej podľa § 218a ods. 3 uvedú údaje, ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi, podľa § 218g zodpovedajú za škodu, ktorú tým akcionárom zanikajúcich spoločností spôsobili.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok podľa § 219 O.s.p. potvrdil. Vychádzal pritom zo zistenia, že Obchodný zákonník má špeciálnu úpravu pre splynutie alebo zlúčenie spoločnosti v ust. § 218a a nasledujúcich.

Odvolačný súd je toho názoru, že ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. vylučuje, aby sa akcionári domáhali určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia podľa § 183 v spojení s § 131 ods. 1 Obch. zák. z dôvodov v ňom uvedených. Toto ustanovenie v záujme tretích osôb uprednostňuje stabilitu zlúčenia spoločnosti. Dôvody uvádzané navrhovateľmi na určenie neplatnosti uznesení mimoriadneho valného zhromaždenia vlastne smerujú k určeniu výmennej hodnoty akcií, nemožno teda uplatniť nárok na určenie neplatnosti podľa § 183 a § 131 ods. 1 Obch. zák. V danom prípade navrhovatelia majú právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení podľa § 183 v spojení s § 131 Obch. zák., ale nie z dôvodov, ktoré vylučuje ustanovenie § 218h ods. 2 Obch. zák. Ide však o otázku zásadného právneho významu, preto odvolací súd dovolanie pripustil. Správne súd prvého stupňa neskúmal doplnenie dôvodov určenia neplatnosti uznesení valného zhromaždenia o zlúčení spoločností (podanie zo dňa 04.04.2003 a 28.11.2003), pretože tieto boli uplatnené po uplynutí prekluzívnej lehoty. Odvolací súd nevyhovел návrhu navrhovateľov o prerušení konania a postúpení návrhu Ústavnému súdu Slovenskej republiky na zaujatie stanoviska vo veci nesúlady všeobecne záväzného právneho predpisu ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. s Ústavou Slovenskej republiky. Podľa názoru odvolacieho súdu pri realizácii zlúčenia spoločností obe predstavenstvá zlučujúcich spoločností, i auditori vychádzali z platnej a účinnej právnej úpravy a prijatím uznesení valného zhromaždenia v bodoch, ako navrhujú navrhovatelia, nebol porušený zákon, ani statovy spoločností.

Proti rozsudku odvolacieho súdu navrhovatelia podali dovolanie a navrhli ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne zrušiť aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Ako dôvod dovolania uviedli to, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c/ OSP. Na zdôvodnenie dovolania uviedli:

Návrhom, doručeným súdu dňa 13.03.2003, navrhovatelia sa domáhali určenia neplatnosti uznesení mimoriadneho valného zhromaždenia spoločnosti S.,a.s., IČO: X., zapísaný v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel: Sa, Vložka číslo: X. (ďalej len „S.,a.s.“), ktoré sa konalo dňa 13.12.2002, a to konkrétne uznesenia o zlúčení a schválení zmluvy o zlúčení spoločnosti, o zvýšení základného imania spoločnosti a o zmene stanov.

Na základe vyššie uvedených žalobou napadnutých uznesení bolo schválené zlúčenie S., a.s. a A., a.s., IČO: X., zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel: Sa, Vložka číslo: X. (ďalej len „A., a.s.“), ďalej bolo schválené zvýšenie základného imania S., a.s., ako aj zmena stanov S., a.s., vrátane zmeny obchodného mena na „A., a.s.“

Obaja navrhovatelia boli akcionári S., a.s. pred schválením jej zlúčenia s A., a.s. Navrhovateľ v 1. rade sa zúčastnil mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13.12.2002 a podal protest do zápisnice z valného zhromaždenia, týkajúci sa rozhodnutia k bodom programu 6, 8 a 9, ktorými boli prejedané a schválené napadnuté uznesenia. Navrhovateľ v 2. rade sa mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13.12.2002, nezúčastnil. Obaja navrhovatelia boli oprávnení podať žalobu proti uzneseniam k bodom 6, 8 a 9 programu podľa §183 Obchodného zákonníka.

Priebeh mimoriadneho valného zhromaždenia osvedčil a notársku zápisnicu N 745/02, Nz 721/02 dňa 13.12.2002 spísal notár JUDr. M.P., G.X., P.

Podľa názoru navrhovateľa v 1. rade a navrhovateľa v 2. rade

- uznesenie mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13. decembra o zlúčení a schválení zmluvy, o zlúčení schválené v rámci prerokovania bodu 6. programu valného zhromaždenia,
- uznesenie mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13.12.2002 o zvýšení základného imania spoločnosti, schválené v rámci prerokovania bodu 8. programu valného zhromaždenia,
- uznesenie mimoriadneho valného zhromaždenia S., a.s., konaného dňa 13.12.2002 o zmene stanov, schválené v rámci prerokovania bodu 9. programu valného zhromaždenia, sú v rozpore so zákonom, a teda neplatné, a to z nasledovných dôvodov, ktoré boli uplatnené žalobou, doručenu súdu 13.03.2003.

Uplatnené dôvody neplatnosti predmetných uznesení valného zhromaždenia:

1. Predstavenstvo odporcu nezabezpečilo odborné ocenenie (znalecký posudok) zlučujúcich sa spoločností
2. Zneužitie väčšiny hlasov
3. Správa predstavenstva o zlúčení nevyhovuje zákonným požiadavkám

4. Nesprávny výmenný pomer akcií, ktorý jednu skupinu akcionárov (navrhovateľov) poškodzuje a druhú skupinu akcionárov zvýhodňuje.

Navrhovatelia doložili skutočnosť, že zlučujúce sa spoločnosti boli pri zlúčení nesprávne ocenené a že navrhovatelia utrpeli v dôsledku toho škodu, odborným vyjadrením znaleckej organizácie, ktoré je súčasťou spisu (odborné vyjadrenie zo dňa 01.04.2003 a odborný posudok č. X.).

Navrhovatelia v žalobe namietali aj ústavnoprávne aspekty procesu predmetného zlúčenia, ako aj porušenie medzinárodnej zmluvy. V žalobe zo dňa 13.03.2003 navrhli navrhovatelia, aby súd skúmal aj ústavnoprávne aspekty a konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. prerušil a postúpil návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska vo veci súladu všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý sa veci týka s Ústavou Slovenskej republiky.

Medzi významné výhrady navrhovateľov, uvedené v žalobe, patrila výhrada bezdôvodnej diskriminácie akcionárov nástupníckej spoločnosti (ktorí boli jej akcionármi pred jej zlúčením so zanikajúcou spoločnosťou) v porovnaní s akcionármi spoločnosti zanikajúcej zlúčením, a to z hľadiska:

- právnych prostriedkov, ktoré zákon priznáva akcionárom zanikajúcej spoločnosti v prípade neprimeraného výmenného pomeru,
- zodpovednosti štatutárneho orgánu a dozornej rady a audítorov v prípade porušenia ich povinností.

Odvolačí súd nesprávne právne posúdil vec vo viacerých smeroch.

Dôvody neplatnosti uznesení valného zhromaždenia, uplatnené navrhovateľmi, nespočívajú výlučne v nesprávne stanovenom výmennom pomere a v nedostatku správy predstavenstva.

V žalobe zo dňa 13.03.2006 navrhovatelia namietali, že predstavenstvo S., a.s. porušilo § 194 ods. 5 Obch. zák., keď v rozpore so zákonnou povinnosťou konať s odbornou starostlivosťou nezaistilo vyhotovenie znaleckého posudku na ocenenie hodnoty podniku S.,

a.s. na účely zlúčenia. Absencia znaleckého posudku na ocenenie podniku S., a.s. bola žalobou včas uplatnená ako dôvod neplatnosti uznesení valného zhromaždenia.

Ako bolo preukázané v konaní, odborným vyjadrením Ž.u., Ú., č.j. X. z 01.04.2003, v procese zlúčenia je nutné zlučujúce sa spoločnosti ohodnotiť na ten istý účel, k tomu istému dátumu a týmito istými metódami. Každý iný postup je neštandardný a musí byť vysvetlený v správe predstavenstva a v správe audítora. V priebehu konania navrhovatelia predložili súdu odborný posudok X., vypracovaný Ž.u., Ú., z ktorého vyplýva, že hodnota podniku S., a.s. bola na účely zlúčenia určená nesprávne, a teda nemohol byť správne stanovený ani výmenný pomer akcií v procese zlúčenia.

Ďalším dôvodom neplatnosti predmetných uznesení valného zhromaždenia je zneužitie väčšiny podľa § 56a Obch. zák. Aj tento dôvod neplatnosti bol uplatnený včas žalobou z 13.03.2003.

Pri hlasovaní o zlúčení došlo k poušeniu § 56a Obch. zák., nakoľko A., a.s., ktorá bola jediným akcionárom A., a.s. a zároveň majoritným akcionárom S., a.s., vlastniacim 92,5447% hlasovacích práv S., a.s. pred jej zlúčením, z pozície väčšiny svojimi hlasmi rozhodol o schválení návrhu zmluvy o zlúčení napriek tomu, že mu muselo byť známe, že ocenenie zlučujúcich sa spoločností nebolo vykonané na potrebnej odbornej úrovni, a že ocenenie malo byť, ale nebolo vykonané formou znaleckého posudku (navrhovateľ v 1. rade na tieto skutočnosti na predmetnom valnom zhromaždení upozornil).

Väčšinový akcionár teda ignoroval fakt, že došlo k porušeniu viacerých ustanovení, ktoré zákon obsahuje jednak ma ocenenie všeobecnej hodnoty majetku (vyhláška č. 86/2002 Z.z.), ako aj na ochranu menšinových akcionárov a schválil zlúčenie bez ohľadu na tieto skutočnosti. Jeho konaním preto došlo k zneužitiu väčšiny na úkor menšinových akcionárov.

Nedostatky správy predstavenstva by v zmysle európskeho práva mali zakladať právo žiadať vysloviť neplatnosť uznesení valného zhromaždenia o zlúčení a schválení zmluvy o zlúčení. Odvolací súd sa uvedeným argumentom nezaoberal.

Pokiaľ je zlúčenie spoločnosti spojené aj so zvýšením základného imania, nie je nutné pre tento špecifický účel (zvýšenie základného imania) vyhotoviť osobitný znalecký posudok na ocenenie nepeňažného vkladu (t.j. hodnoty vlastného imania zanikajúcej spoločnosti). Správa predstavenstva pre akcionárov podľa § 218b ods. 1 Obch. zák., teda pri zlúčení pre prípad súčasného zvýšenia základného imania supluje znalecký posudok podľa § 202 ods. 3 Obch. zák. (viď § 218d ods. 2 Obch. zák.) a je preto zákonité, že na jej obsah sú kladené zákonom stanovené kritériá.

Podľa § 218b ods. 1 Obch. zák. musí predstavenstvo vo svojej správe z právneho a ekonomického hľadiska podrobne vysvetliť a odôvodniť zlúčenie spoločnosti, údaje návrhu zmluvy o zlúčení spoločnosti, najmä výmenný pomer akcií.

Na ocenenie oboch spoločností pri ich zlučovaní neboli použité rovnaké metódy ocenenia, spoločnosti neboli ocenené k tomu istému dátumu a ten istý účel, a preto bolo povinnosťou predstavenstva, aby vo svojej písomnej správe z právneho a ekonomického hľadiska podrobne vysvetlilo a odôvodnilo tento neštandardný postup – správa predstavenstva S., a.s. však neobsahuje ani zmienku o tom, z akého dôvodu bola každá zo zlučujúcich sa spoločností ocenená inou metódou, k inému dátumu a na iný účel.

Pokiaľ ide o ocenenie S., a.s., správa predstavenstva sa obmedzuje iba na konštatovanie, že „.... predstavenstvo S., a.s., je toho názoru, že cena zaplatená nedávno spoločnosťou A., a.s. za akcie S., a.s. je najlepším určením hodnoty S., a.s. k 31.12.2001...“ Toto nielenže nie je podrobné ekonomické zdôvodnenie hodnoty S., a.s. pre účel zlúčenia, ale nie je to vôbec žiadne ekonomické zdôvodnenie (v skutočnosti ide o laický a vecne nesprávny „názor“ predstavenstva).

Navrhovatelia v prvostupňovom aj odvolacom konaní upozorňovali na znenie 3. smernice EU č. 78/855/EEC z 09.10.1978 o fúziách akciových spoločností (ďalej len „Smernica“), podľa ktorej bolo slovenské právo harmonizované. Cieľom Smernice, ako je uvedené v jej preambule, je zabezpečiť ochranu akcionárov zlučujúcich sa spoločností, pričom pre primeranú ochranu ich práv je zvlášť dôležité, aby boli vhodným spôsobom a čo najobjektívnejšie informovaní. Zvláštnu pozornosť venuje Smernica tomu, aby boli akcionári vhodným spôsobom informovaní o podrobnostiach zmluvy o zlúčení a výmennom pomere

akcií. Znenie ust. § 218b ods. 1 Obch. zák. je pritom zhodné s čl. 9 Smernice. Pokiaľ by bol výklad § 218h ods. 2 Obch. zák. až taký extenzívny, že by vôbec nezáležalo na tom, či obsah správy predstavenstva zodpovedá právnym predpisom (teda, či vyhovuje § 218b ods. 1 Obch. zák. resp. čl. 9 3. Smernice), potom by boli povinnosť predstavenstva a právo akcionára, vyplývajúce z § 218b ods. 1 Obch. zák., nevymáhateľné. Taký právny predpis členského štátu by však bol v rozpore s účelom Smernice a túto Smernicu by v rozpore s komunitárnym právom obchádzal.

Podania z 04.04.2003 a 28.11.2003 nie sú uplatnením nových dôvodov neplatnosti.

Prvým doplnením žaloby, podaním z 04.04.2003, navrhovatelia opravili len zrejmú nesprávnosť v znení jednej vety žaloby. Táto nesprávnosť vyplývala z kontextu dotknutej časti žaloby. Zároveň navrhovatelia týmto podaním doplnili dôkaz k žalobe – odborné vyjadrenie Ú. S doplnením tohto dôkazu sa počítalo už v znení samotnej žaloby – strana 6, kde sa predpokladá, že ako dôkaz č. 10 bude v lehote 15 dní od podania žaloby doložené odborné vyjadrenie.

V druhom doplnení žaloby zo dňa 25.11.2003 sa navrhovatelia v článku I. zaoberajú citáciou odborného vyjadrenia – dôkazu č. 10. Navrhovatelia v tomto článku I. zvyrazňujú niektoré podstatné závery konštatované v odbornom vyjadrení. V článku II. tohto doplnenia žaloby sa navrhovatelia pridržiavajú v žalobe uplatneného dôvodu neplatnosti uznesení valného zhromaždenia, ktorým je absencia znaleckého posudku pri stanovení hodnoty zlučujúcich sa spoločností.

Navrhovatelia v tomto článku II. zdôrazňovali súdu, že tým, že predstavenstvo nedalo vyhotoviť znalecký posudok na stanovenie hodnoty zlučujúcich sa spoločností, bol porušený nielen § 194 ods. 5 Obch. zák., ale rovnako došlo aj porušeniu § 59a ods. 1 Obch. zák. Navrhovatelia tvrdia, že pokiaľ je stanovený dôvod neplatnosti jasne a určito v žalobe podanej v 3- mesačnej zákonnej lehote tak, ako bol stanovený v tomto prípade – týmto dôvodom je absencia znaleckého posudku, resp. odborného ocenenia, nie je v rozpore so zákonom, pokiaľ je tento dôvod ďalej argumentačne rozvíjaný a keď navrhovatelia upozorňujú aj na ďalšie zákonné ustanovenia, k porušeniu ktorých nevyhotovením znaleckého posudku došlo. Vychádzajúc zo známeho *Iura novit curia* by malo byť povinnosťou súdu prihliadať

na porušenia všetkých zákonných ustanovení, ku ktorým došlo nevyhotovením znaleckého posudku na ocenenie podniku S., a.s. na účely zlúčenia, t.j. súd by mal z úradnej povinnosti prihliadať nielen na tie zákonné ustanovenia, na ktoré navrhovateľ upozorní. Dôvod neplatnosti predmetných uznesení je stále ten istý – absencia znaleckého posudku na ocenenie podniku S., a.s. na účely zlúčenia. Navrhovatelia v žalobe uviedli zákonné ustanovenie, ktoré bolo porušené nevyhotovením znaleckého posudku a v podaní z 25.11.2003 uviedli ďalšie zákonné ustanovenie, ktoré bolo porušené nevyhotovením znaleckého posudku. V doplnení navrhovatelia teda súd iba upozornili na to, čo má vedieť sám, pretože súd má poznať právo. V článku III. tohto doplnenia žaloby navrhovatelia opäť argumentačne rozvíjajú a podporujú dôvod neplatnosti uznesení valného zhromaždenia uplatnený žalobou zo dňa 13.03.2003, ktorým boli nedostatky správy predstavenstva a porušenie § 218b ods. 1 Obch. zák.

Z uvedeného vyplýva, že súd nesprávne právne posúdil podania navrhovateľov zo dňa 04.04.2003 a 25.11.2003, pretože na ne prihliadať mal. V týchto podaniach nedošlo k uplatneniu nových dôvodov neplatnosti uznesení valného zhromaždenia. Pokiaľ by súd trval na tom, že na tieto podania nie je možné prihliadať, toto by bolo v rozpore s § 120 O.s.p. Súd by v takom prípade nemohol prihliadať ani na ďalšie písomné vyjadrenia navrhovateľov z 19.01.2004 a 24.02.2004, rovnako ani na písomné prejavy odporcu, resp. na ústne prejavy oboch strán, prezentované na pojednávaní. Je zrejmé, že takýto postup by nebol ani v súlade so zákonom, ani v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ktorá každému priznáva, aby bola jeho vec prerokovaná vo verejnom procese v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Bez ohľadu na vyššie uvedené je nutné konštatovať, že bez vyhotovenia znaleckého posudku a jeho uloženia do zbierky listín tak, ako sa v tomto prípade nestalo, nie je vôbec možné, aby sa stala zmluva o zlúčení účinná. Podľa textu zákona zmluva o zlúčení nemôže nadobudnúť účinnosť skôr, ako bude uložená spolu so znaleckým posudkom v zbierke listín (§ 59a ods. 1 Obch. zák.).

Takisto je nutné poukázať na rozhodnutie českého Najvyššieho súdu, ktorý judikoval, že pokiaľ zákon ukladá z dôvodu ochrany menšinových akcionárov (ako zábrana proti stretu záujmov majoritného akcionára), že pri prevode majetku medzi akciovou spoločnosťou a majoritným akcionárom musí byť vyhotovený znalecký posudok na hodnotu tohto majetku,

avšak takýto znalecký posudok vyhotovený nie je, potom je takáto zmluva o prevode majetku postihnutá absolútnou neplatnosťou (vid' rozsudok NS ČR zo dňa 03.01.2001, sp. zn. 29 Cdo 2011/2000). Na základe oboch týchto dôvodov je teda zmluva o zlúčení napadnutá žalobou navrhovateľov absolútne neplatná.

V konaní bolo odborným posudkom znaleckej organizácie Ú. preukázané, že výmenný pomer v procese zlúčenia S., a.s. a A., a.s. bol stanovený nesprávne a neprimerane a zároveň bolo preukázané, že akcionári nástupníckej spoločnosti (ktorí boli jej akcionármi pred zlúčením) nemajú žiaden právny prostriedok ochrany svojich práv. Odvolací súd sa týmto právnym stavom vôbec nezaoberal.

Obligatórnou a najvýznamnejšou náležitosťou návrhu zmluvy o zlúčení je stanovenie výmenného pomeru akcií. Výmenný pomer akcií definuje počet akcií nástupníckej spoločnosti, ktoré majú byť v procese zlúčenia vydané akcionárom zanikajúcej spoločnosti výmenou za akcie zanikajúcej spoločnosti. Výmenný pomer závisí od hodnoty imania všetkých zlučujúcich sa spoločností (resp. od výšky ocenenia ich imaní). Výmenný pomer súčasne stanovuje mieru, akou sa budú akcionári zanikajúcej spoločnosti po zápise zlúčenia do obchodného registra podieľať na základnom imaní nástupníckej spoločnosti a v závislosti na tom aj mieru, akou sa budú na tejto nástupníckej spoločnosti podieľať akcionári nástupníckej spoločnosti, ktorí boli jej akcionármi už pred zlúčením (ďalej aj ako akcionári „existujúcej spoločnosti“), ktorých miera účasti je automaticky tým nižšia, čím vyššia je miera účasti akcionárov zanikajúcej spoločnosti. Po zápise zlúčenia do obchodného registra nastáva proces výmeny akcií, kedy akcionári zanikajúcej spoločnosti obdržia akcie nástupníckej spoločnosti, a to v takom počte a pomere, ako bolo schválené v zmluve o zlúčení. Výška výmenného pomeru akcií má význam nielen pre akcionárov zanikajúcej spoločnosti, ale rovnako pre akcionárov existujúcej spoločnosti, nakoľko od jeho stanovenia závisí, v akej miere sa zmenia akcionárske pomery v existujúcej spoločnosti, ktorá sa v procese zlúčenia premení na nástupnícku spoločnosť. V prípade stanovenia výmenného pomeru výhodného pre akcionárov zanikajúcej spoločnosti (t.j. keď hodnota akcií nástupníckej spoločnosti vydaných akcionárom zanikajúcej spoločnosti za ich akcie je vyššia, ako skutočná hodnota akcií zanikajúcej spoločnosti), akcionári zanikajúcej spoločnosti nadobudnú po výmene akcií väčší počet akcií nástupníckej spoločnosti, ako by mali, čím zákonite dôjde ku zmenšeniu hodnoty majetku pripadajúceho na akcie nástupníckej

spoločnosti pri zrovnaní so stavom pred zlúčením (dôjde k tzv. zriadeniu majetku existujúcej spoločnosti). Tým je spôsobené, že dôjde k ujme na majetku akcionárov existujúcej spoločnosti, pretože po zriadení pripadá na ich akcie nižšia hodnota, ako pred zlúčením. Uvedený príklad platí aj v opačnom prípade. Možno sumárne konštatovať, že na správnom a spravodlivom stanovení výmenného pomeru akcií majú dôležitý právny záujem tak akcionári zanikajúcich spoločností, ako akcionári nástupníckej spoločnosti, nakoľko výmenný pomer stanovuje mieru zmeny ich majetkových práv v dôsledku zlúčenia.

V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že súčasné znenie Obchodného zákonníka priznáva v prípade neprimeraného výmenného pomeru právnu ochranu výlučne akcionárom zanikajúcich spoločností. Akcionári existujúcej spoločnosti (t.j. akcionári nástupníckej spoločnosti pred zlúčením) nemajú žiaden efektívny právny prostriedok na bránenie ich práv v prípade nesprávne stanoveného výmenného pomeru. Tento nepomer a diskriminácia akcionárov existujúcej spoločnosti oproti akcionárom zanikajúcich spoločností nemá žiadne logické, ani právne opodstatnenie.

Akcionári nástupníckej spoločnosti, ktorí boli akcionármi tejto spoločnosti pred zlúčením (t.j. akcionári existujúcej spoločnosti) nemajú z dôvodu neprimeraného výmenného pomeru zákonné právo žalovať neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia a schválenia zmluvy o zlúčení a ani zákonné právo žalovať nástupnícku spoločnosť o vyrovnanie vo forme peňažného doplatku. Nemajú teda vôbec žiadne právo, na základe ktorého by sa mohli domáhať ochrany svojho majetku. Tento právny stav nie je ústavne konformný.

V súvislosti s existujúcou nerovnosťou práv akcionárov je však namieste poukázať na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 37/93 s odvolaním na nález ÚS ČSFR sp. zn. Pl. ÚS 22/92, kde Ústavný súd vyslovil právny názor, že „je vecí státu, aby rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné, avšak musí prokázat, že tak činí ve veřejném zájmu a pro veřejné blaho“. Nič také však preukazované nebolo a pri zlučovaní spoločností ani preukázané byť nemôže.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhovateľa trvajú na tom, že súd mal podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. konanie prerušiť a postúpiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na zaujatie stanoviska vo veci vyslovenia nesúlady § 218h ods. 2 a § 218i ods. 2

s článkom 13 ods. 2, článkom 13 ods. 4, článkom 20 ods. 1, článkom 20 ods. 4 a článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Súčasnú právnu prostriedky možnosti preskúmania uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení a o schválení zmluvy o zlúčení sú v rozpore s medzinárodnou zmluvou. Ani s týmto argumentom sa odvolací súd nevysporiadal.

Navrhovateľ v 1. rade bol akcionárom S., a.s. pred jej zlúčením s A., a.s. Pri tomto zlúčení bol nesprávne určený výmenný pomer, čo bolo preukázané odborným posudkom č. X., vypracovaným Ž.u., Ú. Nesprávny výmenný pomer bol valným zhromaždením schválený iba z dôvodu, že majoritný akcionár S., a.s., ktorým bol A., a.s., disponoval dostatočným počtom hlasov na to, aby takto stanovený výmenný pomer schválil, ktorý bol výhodný iba pre neho a súčasne nevýhodný pre všetkých ostatných akcionárov. V rámci tohto posudku bola stanovená hodnota 1 akcie S., a.s. pred jej zlúčením v pásme najnižšej hodnoty 2 462,- Sk a najvyššej hodnoty 7 783.—Sk, t.j. priemerná hodnota 4 177,- Sk. Na účely zlúčenia bola hodnota 1 akcie stanovená predstavenstvom S., a.s. v čiastke iba 2 156,55 Sk. Zdôrazňujeme, že hodnota 1 akcie S., a.s. bola určená bez odborného ohodnotenia voľnou úvahou členov predstavenstva.

Navrhovateľ v 1. rade je nemeckým štátnym občanom. Upozorňujeme na Dohodu uzavretú medzi Českou a Slovenskou federatívnou republikou a Spolkovou republikou Nemecko o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Oznámenie federálneho MZV č. 573/1992 Zb., ďalej len „Dohoda“). Navrhovateľ v 1. rade spĺňa podmienky na ochranu podľa tejto Dohody, pretože jeho akcie sú investíciou podľa článku 1 ods. 1 písm. b/ Dohody.

Podľa článku 4 ods. 2 Dohody „Investície investorov jednej zmluvnej strany sa nesmú na území druhej zmluvnej strany vyvlastniť, znárodniť, alebo podriať akémukoľvek inému popretiu, ktorého výsledok je rovnaký, ako vyvlastnenie alebo znárodnenie, s výnimkou prípadov vykonaných vo verejnom záujme a zaručujúcich odškodnenie. Odškodnenie musí zodpovedať hodnote vyvlastnenej investície bezprostredne pred časom, keď sa skutočné, alebo hroziace vyvlastnenie, znárodnenie, alebo iné podobné opatrenie verejne vyhlásilo. Odškodnenie sa musí vyplatiť bezodkladne a musí zahŕňať obvyklý bankový úrok až do doby splatnosti; musí byť skutočne zhodnotiteľné a voľne prevoditeľné. Opatrenie na určenie

a výplatu odškodnenia sa musí vykonať vhodným spôsobom najneskôr v čase vyvlastnenia, znárodnenia, alebo podobného opatrenia. Platnosť vyvlastnenia, znárodnenia, alebo podobného opatrenia a výška odškodnenia musia byť preskúmateľné v riadnom súdnom konaní.“

Zlúčenie spoločností môže mať taký istý dôsledok na akcie ako vyvlastnenie, pokiaľ nie je výmenný pomer akcií primeraný. Zlúčenie spoločností je teda opatrenie s rovnakým dôsledkom ako vyvlastnenie, a preto k nemu môže dôjsť len za podmienok podľa Dohody.

V danom prípade však:

1. Navrhovateľ 1/ nemá právo nechať preskúmať platnosť zlúčenia súdom, ani právo nechať preveriť výšku odškodnenia (právo žiadať doplatok),
2. v dobe zlúčenia nebola vhodným spôsobom stanovená výška odškodnenia (absentuje odborná kontrola stanovenia výmenného pomeru akcií, pretože audítori nie sú odborne spôsobilí určovať hodnotu podnikov – oceňovať podnik sú spôsobilé iba znalecké organizácie zapísané v zozname Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky) a žiadny spôsob preskúmania výšky odškodnenia pre navrhovateľa 1/ neexistuje.

Vyššie uvedená Dohoda má podľa § 756 Obch. zák. prednosť pred zákonom. Je v rozpore s Dohodou, aby sa na navrhovateľa v 1. rade vzťahoval zákaz podať žalobu na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia z dôvodu neprimeraného výmenného pomeru podľa § 218h ods. 2 Obch. zák. a je v rozpore s Dohodou, aby navrhovateľ v 1. rade ani nemal právo žiadať preskúmanie ceny za akcie a doplatok v prípade neprimeraného výmenného pomeru podľa § 218i ods. 2 Obch. zák.

Okrem toho, že súčasný právny stav je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky z dôvodu, že akcionári nástupníckej spoločnosti (ktorí boli jej akcionármi pred zlúčením) nemajú právo z dôvodu neprimeranosti výmenného pomeru žalovať ani neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, ani žiadať doplatok v peniazoch, je tento právny stav z hľadiska navrhovateľa v 1. rade aj v rozpore s vyššie uvedenou medzinárodnou zmluvou. Aj z tohto dôvodu mal súd konanie prerušiť a postúpiť návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Odporca v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť a žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania. Poukázal na to, že navrhovatelia majú právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení podľa § 183 v spojení s § 131 Obch. zák., ale nie z dôvodov, ktoré vylučuje ustanovenie § 218h ods. 2 Obch. zák.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vymedzenej dovolacej otázky, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolatelia v rozsiahlom dovolaní (17 strán) uviedli päť zásadných dovolacích námietok, ktorých podrobným zdôvodnením poukazoval na nesprávnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

Dovolatelia však opomenuli vypoariadať sa s tým, že ktorá právna otázka podľa názoru odvolacieho súdu je otázkou zásadného právneho významu. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku sa nezaoberal so všetkými právnymi aspektami daného prípadu, a teda nepochybne ani dovolanie nepripustil na všetky právne otázky, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy. Z tohto dôvodu dovolací súd ex lege musel vyriešiť najprv otázku, v akých medziach je dovolanie prípustné. Odvolací súd v tomto smere riešil iba vzťah ustanovení § 183 a § 218h ods. 2 Obch. zák. Žiadnymi inými otázkami z hľadiska prípustnosti dovolania odvolací súd sa nezaoberal, a preto dovolaciemu súdu nie je daná možnosť, aby zaujal stanovisko aj k ďalším námietkam dovolateľa. Odvolací súd v danom prípade výslovne zaujal právny názor iba k otázke, či navrhovatelia majú právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení podľa § 183 aj z dôvodov podľa ust. § 218 ods. 2 Obch. zák., pričom dospel k záveru, že poskytovanie súdnej ochrany z tohto dôvodu nie je možné. V tomto smere odvolací súd výslovne konštatoval, že navrhovatelia majú právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení podľa § 183 v spojení s § 131 Obch. zák., ale nie s dôvodov, ktoré vylučuje ust. § 218 ods. 2 Obch. zák. Jedine túto otázku odvolací súd považoval za otázku zásadného právneho významu a iba v tejto časti vo veci

pripustil dovolanie. Takéto vymedzenie dovolacej otázky je povinný akceptovať aj dovolací súd, a preto dovolací súd podľa platnej právnej úpravy nemôže svoju preskúmovaciu právomoc rozšíriť aj na iné otázky, súvisiace s preskúmaním správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (až na prípady uvedené v ust. § 237 OSP), ktoré pochybenie dovolací súd nezistil.

Vzhľadom na uvedené, dovolací súd nemohol zaujať stanovisko ku všetkým námietkam vznesených dovolateľmi, ale súc viazaný vymedzeným rozsahom prípustnosti dovolania, právne posudzoval iba tento jediný právny aspekt, ako ho vymedzil odvolací súd. V tomto smere vlastne ani dovolatelia výraznejšie nespochybňujú jednoznačnosť právnej úpravy, keď z ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. nepochybne vyplýva, že možnosť akcionára domáhať sa neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o zlúčení spoločnosti vylučuje prípady, keď dôvodom neplatnosti sú prípady uvedené v ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. Aj keď odvolací súd túto otázku považoval za otázku zásadného právneho významu, odvolací súd v tomto smere nemal pochybnosti a správne konštatoval, že uplatňovanie tohto dôvodu neplatnosti podľa ust. § 183 nie je možné.

Pritom v zásade uvedený záver nespochybňujú ani navrhovatelia, ktorí už v návrhu na začatie konania uviedli, že sú si vedomí, že podľa ust. § 218 ods. 2 Obch. zák. dôvodom podania návrhu na vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia o schválení zmluvy o zlúčení spoločnosti nemôže byť skutočnosť, že výmenný pomer akcií a výška doplatku v peniazoch nie sú primerané, alebo že údaje, týkajúce sa výmenného pomeru akcií a výšky doplatku v peniazoch v správe predstavenstva, alebo v správe audítora, nie sú v súlade s právnymi predpismi. Preto uviedli, že sa nedomnievajú, že dôvody, z ktorých odvodzujú neplatnosť spornej zmluvy, sú dôvodmi, ktoré má na mysli ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. Podľa ich názoru príliš extenzívny výklad ust. § 218 ods. 2 Obch. zák. by totiž znamenal, že je úplne ľahostajné, čo je obsahom správ predstavenstva a správy audítora, čím by sa tieto správy stali nadbytočné. Podľa navrhovateľov, predstavenstvá zlučujúcich sa spoločností sa musia pri oceňovaní spoločností pridržovať právnych predpisov a pokiaľ to tak nie je, potom to je v každom prípade dôvodom pre podanie návrhu na neplatnosť zlúčenia.

Uvedená argumentácia navrhovateľov (dovolateľov) je protirečivá, lebo na jednej strane pripúšťajú, že skutočnosti uvedené v ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. nemôžu byť

dôvodom neplatnosti uznesenia podľa § 183 Obch. zák. a na druhej strane tvrdia, že ak pri oceňovaní bol porušený zákon, potom v každom prípade, teda aj v prípade skutočností uvedených v § 218h ods. 2 možno podať návrh na neplatnosť zlúčenia. Keďže návrh na začatie konania sa odvoláva na ust. § 183 Obch. zák., za tohto stavu nie je ani zrejmé, z ktorých právnych ustanovení uplatňovaný nárok odvodzujú, keď následne sa v návrhu konštatuje, podľa ktorých ustanovení nápravu nemožno požadovať (ust. § 218i, § 218g ods. 1, 2, 5, § 218j Obch. zák. a ďalšie). Napokon časť tej istej argumentácie je aj obsahom podaného dovolania, vrátane tvrdenia, že ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. by sa nemalo na navrhovateľov vzťahovať, ako akcionárov nástupníckej spoločnosti, ktorí boli jej akcionármi už pred zlúčením.

Keďže výklad ust. § 218h ods. 2 Obch. zák. je podstatou dovolacej otázky, podľa právneho názoru dovolacieho súdu toto ustanovenie z hľadiska akcionárov má všeobecnú povahu, pretože nešpecifikuje, ktorých konkrétnych akcionárov sa toto obmedzenie týka. Požiadavka právnej istoty vo vzťahoch k nástupníckej spoločnosti vyžaduje explicitne vylúčenie súvislosti samotnou podstatou fúzie z pohľadu akcionárov zanikajúcich spoločností a nástupníckej spoločnosti. Práva akcionárov sú v týchto súvislostiach zákonom chránené prostredníctvom iného právneho inštitútu, ktorým je právny nárok na vyrovnanie (§ 218i), resp. prostredníctvom osobnej zodpovednosti členov orgánov a audítorov za škodu spôsobenú akcionárom zanikajúcich spoločností (§ 218g, vid' aj Obchodný zákonník, Komentár, 1. vydanie, Beckova edícia, 2006, str. 533, 534). Z uvedeného vyplýva, že tvrdenie dovolateľov, že platná právna úprava dostatočne ich akcionárske práva nechráni, nie je dôvodné, pričom posudzovanie rôznych možností ochrany týchto akcionárov je aj nad rámec tohto konania, pretože predmetom tohto konania je iba posúdenie, či na základe dôvodov uvádzaných navrhovateľmi možno vysloviť neplatnosť fúzie uvedených spoločností. V tomto smere základná námietka navrhovateľov spočíva v tom, že pred rozhodovaním o fúzii dňa 13.12.2002 nebol vypracovaný znalecký posudok na určenie reálnej hodnoty S., a.s., resp. oboch spoločností pre účel zlúčenia a tiež, že ocenenie nebolo vykonané podľa rovnakej metodiky.

Uvedené námietky sú nepochybne skutočnosťami uvedenými v ust. § 218h ods. 2, ktoré zákon vylučuje z možností zakladajúcich vyslovenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia podľa ust. § 183 Obch. zák. Z tohto hľadiska preto rozhodnutie dovolacieho

súdu je vecne správne. Pritom ani dovolací súd nedospel k záveru, že tento všeobecne záväzný právny predpis je v rozpore s ústavou, a preto ani dovolací súd nepostupoval podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b/ OSP a vec nepredložil ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Odvolací súd nepovažoval svoje rozhodnutie ako celok za rozhodnutie zásadného právneho významu po právnej stránke, preto dovolanie bolo možné podať len z dôvodu tejto konkrétnej právnej otázky, pre riešenie ktorej odvolací súd pripustil dovolanie (viď aj Občiansky súdny poriadok, Komentár a súvisiace predpisy, III. aktualizované vydanie, EUROUNION, rok 2004, J. Krejčo a kol., str. 495). Z tohto dôvodu dovolací súd sa už ďalšími námietkami dovolateľov nezaoberal, keďže za dovolaciu otázku považoval iba výklad ust. § 218 ods. 2 vo vzťahu k § 183 Obch. zák., a to v rozsahu a medziach, ako je to uvedené vyššie.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 1 OSP dovolanie zamietol.

Odporca bol v dovolacom konaní úspešný, uplatnil si náhradu trov konania vo výške 1 694,50 Sk (t.j. písomné podanie po 1 260,- Sk, 1 x paušál 164,- Sk plus DPH), a preto dovolací súd navrhovateľov zaviazal na náhradu týchto trov dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 29. septembra 2008

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu